

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Feria IV. Post Domin[icam] III. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

2. Tim. 8.

dem & Hymenæo & Alexandro fecit, de quibus scribit. *Tradidi eos diabolo, ut discant non blasphemare.* Quin & Origenes iam à mille quadringentis annis scripsit; *Per eos, qui Ecclesia præfident, Deus tradidit delinquentes in manibus inimicorum.* Quamobrem, Christiane, si excommunicationem non perhorrescis saxeus, petra durior æneus es, ac de sperata salutis.

Excommu-
nicatio nos
sepeliri ve-
tat.

C. Sacris ex-
trau. de se-
pulturis.

Denique velut omnium malorum & miseriarum caput hac accedit, quod ipsa excommunicatione nos iure sepultura, exequiis, iustisque sepulchralibus priuet: neque enim par est eum, qui viuens mortalium consortio exclusus fuit, vllum cum mortuis commercium habere; sed confectaneum rationi videtur, eum, quemadmodum viuens à cæteris secretus fuit, ita quoque mortuum, communi fidelium sepultura carere debere. Hinc Joseph Patriarcha in ultimo vitæ articulo constitutus, fratres orauit, vt corpus suum in terram Chanaan secum asportarent, neve id inter prophana Ægyptiorum corpora in Ægypto relinquerent. Quo edocemur, excommunicatos & infideles non eodem cum Christianis & veris Ecclesiæ filiis loco, sed sepultura asini esse sepeliendos, & instar Saracenorum Ethnicorumque terra condendos: *Sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.*

Quæ cum ita sint, fulmina obsecro hæc, Christiani, pertimescite, excommunicationis illa vos iacula terroant, iisdem vero sauciatos fugite, honorem iis nolite exhibere, eorum familiaritatē declinate, nullum cum iis sermonem miscere; imprimis vero cum ipsis hæreticis, qui excommunicati sunt & ab Ecclesia reiecti, Sacramentorum communione priuati, omnium orationum nostrarum merito destituti, ac sepultura communi penitus indigni sunt.

Tu vero, Deus clementissime, qui nobis hodierna die præclarum hoc, & adeo necessarium, ac tanti momenti præceptum de correctione fraterna proposuisti, concede nobis gratiam, qua id magno cum animo, confidentiaque ac summa prudentia perficere, & ad effectum producere valeamus. Sunt, cheu Domine tot in mundo peccato-

res, sed tam pauci, qui eosdem corripiant & peccantes coarguant. Toties offenderis & contemneris, tot in te blasphemiarum vbique locorum euomuntur, ac nemo reperitur, Domine, qui causam tuam agat, ac honoris tui defensionem in se suscipiat. Non inueniuntur amplius Baptistæ, qui Herodes coarguant, defunt hodie Nathanes, qui adulteria Davidibus ob oculos ponant. Nobis igitur hunc zelum, & hunc animum suggerere, hocce, vt præceptum exequi valeamus: verum magna cum suauitate ac modestia, non aurem seuerè, aut rigide; nullis prauis affectibus incitari, aut amaritudine animi inducti, sed charitate magna commoti. Si tamen hac nostra suauitate nihil efficere valeamus, præsta, vt eos Ecclesiæ tuæ denuntiemus, cui plenariam refractariorum excommunicatione castigandorum potestatem contulisti: qua nihil aut horribilius, aut terribilius, nihil timendum magis homini Christiano in hac mortali vita queat contingere. Quare ab eadem nos Domine defende, nobisq; gratiam largire, qua semper in Ecclesia tua perseuerando, tam digne tibi in hac militanti Ecclesia seruire valeamus; vt mercedem in triumphanti percipiamus amplissimam.

FERIA IV. POST DOMIN. III. QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

- 1 Cor esse dandum Deo.
- 2 De cogitationum malarum incunabulis.
- 3 De verbis cordi operiq; consonis.
- 4 De traditionibus pauculo.

Populus hic me labiis honorat, cor autem eorum longe est à me. Matth. 18.

FIGVRA.

CVM magnus ille Assyria Rex Nabu-
chodonosor lecto reclinatus, variis
cogitationibus agitarus insomnem noctem
traduceret, ingentem subito statuam vi-
dit, cuius caput aureum, brachia argentea,
pectus

pectus æneum ac pedes lutei erant. Sæpenu-
mero profecto iugentem illum colossum
mecum tacitus demiratus, aliud eum nihil
esse putavi, quam fictam illam hypocritis,
quam hodierna die in Euangelij nostri ta-
bella, Phariseorum & Scribarum frontibus
inscriptam depictamque videmus: populus
namque hic hypocrita vultus illi statutz persi-
milis est: cuius caput ex auro solido compa-
ctum, lingua aurea, & aurifluas texens ex ore
catenas: qui non nisi de Deo loquitur, vni-
cum Dei honorem spirat & sapit. *Populus hic
labiis me honorat.* Caput igitur aureum est, sed
pectus æneum, cor non nisi mera & sincera
malitia, nefanda flagitia intrinsecus fouet
anima: *Cor autem longe est à me.* Quicquid ex-
terius apparet, aureum est, verba & sermo-
nes diuini, ac fucata agendi ratio; at interius
adulterina sunt omnia; & sub auro æs vilissi-
mum latet, æs inquam improbitatis. An non
igitur statua illa hypocritis est, magnitudine
infinita & incomparabili. De cuius magnitu-
dine plura vobis hodie dicere proposui, si pa-
raelectum Spiritum prius inuocauerimus, ac
Virginem Deiparam salutauerimus. Igitur
eum Angelo dicamus:

Ave MARIA.

I. Inter omnia creata potissimum excellit hominum cor. Nihil est quod magis Deum designet quam cor humanum.

Inter omnia creata potissimum excellit hominum cor. Nihil est quod magis Deum designet quam cor humanum.

Inter omnia, quæ summus ille rerum architectus ex nihilo condidit, & in mundi huius theatro spectanda proposuit, nihil est, quod maiorem admirationem mereatur, aut quod sibi præ cæteris Deus seligat, aut complectatur ardentius, quam ipsum cor hominum. Hinc in Prouerbiorum libro inter omnia humani corporis membra & compages, hoc vnum præ cæteris sibi à dilecto dari postulat, *sibi præbe mihi cor tuum.* Dein nihil est, quod magis ipsam diuinitatem representet, aut propius ad Deum accedat, quam hoc ipsum cor. Quemadmodum enim Deus primus ille motor est, qui à nullo mouetur, & tamen mouet omnia; ita cor membrum illud organicum est, quod omnia quidem in microcosmo illo moueat & dirigat, ipsum tamen à nullo moueatur. Ac veluti Deus quoque prima & originalis causa est, qua ingens hæc mundi machina viuat, sentiat &

moueatur: ita cor regulus est, qui paruo huius mundo spiritus tum vitales, tum animales suggerat & conferat. Quamobrem nihil est omnino quod propius ad Deum accedat, eique sit gratius, corde humano: quod infinitis propemodum exemplis in lege Mosaica declaratur.

Voluit sibi Deus olim sanctificari omne primogenitum quod valuam aperiret in filiis Israel, tam de hominibus, quam de iumentis. Quod liquido demonstrabat, inter omnia sese membra cor hominis deligere, sibi que illud offerri velle, quod nostrum primogenitum est, ac primum quod in nobis viuere incipiat: nam, teste Aristotele, cor est primum viuens & vltimum moriens.

Votum vouit septuagesimo Domino dicens, si tradideris filios Ammon in manus meas, quicumque primus fuerit ingressus de foribus domus mea, mihi que occurrerit eum holocaustum offeram Domino. Quod aliud quoque documentum est, quo edocemur, integre cor nostrum Deo esse offerendum & immolandum, quod nimirum primum est quod in nobis vitam habeat.

Celebris ille Rex Salomon lectum regium construit, sublimem & superbum, in quo infinitis perfruebatur delicijs; quemque sexaginta fortes ex fortissimis Israeli ad custodiendum ambibant. Ecce vobis in hoc lecto ad oculum ipsum cor humanum expressum, in quo si pacificus ille Rex Salomon, Deus inquam, requiescat, innumeras ibidem voluptates hauriet. Cor quippe regius lectulus est, conopæum illud sublime, in quo Salomon noster dormiat, à sexaginta semper fortissimis strategis custoditum. Vultis eos vobis resenseam, & nomine quemque suo compellem: occurrent primo decem Dei præcepta, ac totidem Ecclesie, quæ simul viginti constituunt: duodecim deinde fidei articuli, & octo beatitudines; ecce vobis quadraginta; septem mox sancti Spiritus dona, septem quoque Ecclesie Sacramenta, ecce quinquaginta quatuor; postremo tres virtutes Theologicæ, & tres SS. Tributaris personæ, quæ eius beatitudinem explebunt; an non simul hi sexaginta fortissimos

mos duces constituent! & an non vere re-
gius hielectulus erit?

Num. 21.

Præcepit quoque Deus principibus & tri-
bunis populi Israelitici, vt Arcam testamenti
in medio castrorum, vel in loco tutissimo,
constituerent: quo ijs ostenderet, quanti ca-
rissimum hocce pignus faceret, vt omnia po-
tius periculum & discrimen subire cuperet,
quam Arcam ab hostibus diripi. Verum erat
hoc figura, qua declarabatur, cor hominum
præ cæteris membris à Deo diligi, & artifi-
sime foueri: quod ipse in medio corporis, in
medio scilicet potentiarum naturalium, col-
locauit, & in medio tot spiritualium mili-
tium, gratiarum nimirum, donorumque su-
pernaturalium constituit. Quocirca non est
mirandum, Deum, cum tantam cordis ratio-
nem habeat, tot id rebus munire & circum-
sepere, tot id custodibus circumcingere; præ-
sertim cum ipsa in homine velut armamen-
tarium quoddam sit & arx, in qua omnes
thesauri, diuitiæ, armaque spiritualia reposita
sunt ac tanti momenti, vt illo perduto & ex-
pugnato, de tota hominis animæque salute
sit desperandum.

1. Mach. 1.

Cum gentes vicinæ Machabæorum tem-
pore, montem & arcem Sion inuasissent, mu-
niuerunt eam muro magno & firmo, & pro-
pugnaculis validissimis: ita vt eum sibi in ci-
uitatem fecerint, armaque & escas in ea po-
suerint: spolia, quæ in ciuitate agebant, illic
coacervarent. Quo quid aliud designatur, d
homo, quam statim vt dæmones, gentes il-
læ barbaræ cordis nostri arcem quæ nobis
penitus dominatur, inuasere; hinc eos animæ
gratias virtutesque expugnare, & quicquid
meritum nobis afferre potest diruere, euer-
tere, ac dissipare: adeo vt lapis super lapidem,
gratia super gratiam non remaneat, sed om-
nia miserum in modum destruatur. Hinc
Salomon nos omnes exstimulat & adhorta-
tur, vt omni custodia cor nostrum custodia-
mus; idque velut arcem animæ, arcisque vm-
bilicum vndique communiemus, quo amif-
so & perduto, omnis nostra salus periculum
incurrat.

2. Reg. 4.

Cum ostiaria domus Isboseth purgans
criticum in meridie obdormisset, sicarij do-
mum lateater ingressi miserum Isboseth in

lecto iacentem secundam inguina percussit.
re, id ipsum nobis euenturum procul dubio
sciamus, si in lecto voluptatis deliciarum-
que stertentes, cordis ianuas non ocluda-
mus, per quas homicidæ, hostes nostri iura-
tissimi, mundus, caro, & diabolus in meri-
die, in medijs scilicet voluptatibus, intran-
tes nos obruncant, & in pluma deliciarum
miserè trucidant. Omni igitur custodia cu-
stodiamus cor nostrum. Nam quemadmo-
dum Deus præ cæteris hunc locum carum
habet, ita quoque diabolus eidem omni-
tione insidiatur, ac semper elaborat, quo eum
expugnet & inuadat: modo enim eidem val-
lum quatuor ingentibus balistis & arietibus
munitum obicit, suggestione scilicet, dele-
ctatione, consensu, & opere ipso modo tres
tantum bombardas opponit, vetum priori-
bus non minus metuendas, cogitationes ni-
mirum, verba, & opera.

De tribus igitur hisce bombardis hodiernam
concionem instituemus: idque conformiter
verbis ipsis Euangelij, in quo de corde,
cogitationibus, de verbis & operibus agitur.

*Populus hic labijs me honorat, ecce verba, cor Isai. 49.
autem eorum longe est à me. Ecce cor, cogitatio-
nes & opera.*

Quod ad primum igitur spectat, Thales II.
Milesius interrogatus olim, num Deus vl-
lam scelerum nostrorum, actionumque per-
uersarum notitiam haberet: non operum
tantum, inquit, sed etiam prauarum cogita-
tionum. Diuinum plane in ethnico homi-
ne apophthegma, ac sufficiens, vt hinc Chri-
stiani & probi omnes tam malas cogitatio-
nes, quam ipsa opera discant fugere. Docet
id ipsum Isa: Propheta: *Auferite malum cogi-
tationum vostrarum*, id est, ipsas cogitationes
malas. Sunt enim illæ veluti furunculi, quas
vbi semel domum nostram contigit ingredi,
confestim ianuas magnis illis prædonibus,
peccatis inquam, aperiant: quæ animas in-
festant, diripiunt, & deprædantur. Ecce ex-
empla.

Lucifer ille Angelorum olim princeps, ac vnica co-
modo dæmonum coryphæus, vnica solum gitatio ma-
in animum cogitatiunculam ambitionis, la ingens
qua similis esse Altissimo desiderabat, ad malum
misit: & ecce confestim magnus ille prædo creat.
super-

superbia intrans, cum depradatur, diripit, ac miseris calibus inuoluit.

Gen. 3. Primus mundi incolae Adam non nisi oculos in noxium illud ac veritum pomum coniecit; & ecce magnus ille miles ac ficarius subintrat, & omnem ei iustitiam originalem aliasq; gratias infinitas diripit, aufert, & violenter extorquet, inque extremum exitium demergit.

Dauid Rex, conspecta tantum e solario pulchra illa Bethsabee, qua se lauabat, eiusdem quamprimum pulchritudine illectus & captus fuit: quia & eodem momento, quo furunculi illi complacentiae & concupiscentiae per oculorum fenestras cor eius ingressi sunt, nobiles duo latrones per eadem intrarunt, adulterium scilicet atque homicidium; quae tantam in domo eius stragem edidit, vt totum regnum Iuda pariter peruertere & euertere conati sint. O infelices igitur cogitationes ac multorum malorum feminatrices.

Illae namque calamitatum omnium malorumque seminariae sunt, ac vitiorum fomenta: nam, vt Philosophi aiunt, *Paruus error in principio, maximus in extremo esse consuevit.* & paruum paruae cogitationis initium, magnum saepe numero peccatum producere. Venit mihi hic in mentem symboli, quod nobilis quidam, huius aetatis princeps Italico sermone insignibus suis inscripsit, *Ex parua flamma, magnus ignis.* Quod de primis cogitationibus vere quoque dicere licet: paruum scilicet cogitationis scintillam, magnum saepe numero calamitarum, infelicitatumque excitare incendium.

Symbolum nobilis cuiusdam nostri temporis.

Ariani propter vnum iota orbem terrarum incenderunt.

Figura.

An non propter vnum iota Ariatorum haereticis ingens illud schismatis incendium excitauit, quod totam Ecclesiam nostrae domum absumere, & flamma inuolueret? ipsi namque Christum *quasi*, id est, similem esse cum Patre substantiae, Catholici vero eundem *quasi*, id est, consubstantialem Patri esse asserunt? An non quidam lapillus monte descendens ingentem illam Nabuchodonosoris statuam in frustra comminuit? quo nihil denotatur aliud exemplo, Auditores, quam lapillum quandam cogitationum, & peccati monte descendentem, sufficere, vt

Tom. 1 Bessai Quadrage.

pulcherrima quaeque statua, perfectissima inquam, quae in mundo reperiri queat anima, deiiciatur, & in frustra comminuetur.

Dixisse te olim parabolam memini, Domine, qua id de quo modo agimus, non obscure inuui posse putem, *Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod mini vnum quidem est omnibus seminibus: cum autem creuerit, maius est omnibus olivibus, & fit arbor, ita vt volucres caeli veniant, & habitent in ramis eius.* Ceterum videor mihi Domine de parabola tua aliam conceptam, haud incommode posse eudere, & quidem penitus contrarium, ac parodice dicere: *Simile est regnum inferorum grano sinapis.* Per regnum hoc, primam & exiguam adhuc cogitationem intelligo; quae cum a se quodammodo nulla sit ac nihil, statim mirum in modum excrescit, ac magnam illam peccati arborem constituit, & in qua diaboli, volucres illae rapaces, ac rapto viuentes, habitare consuevere. Quin & axioma, quod Philosophi dicere solent, *Nihil est in intellectu, quod Arist. 1. de prius non fuerit in sensu;* hic mihi liceat vsurpare, sed aliis terminis & verbis: nihil felicitet esse in anima, quod non prius fuerit in concupiscentia: nihil exterius opere ipso aut actione designari, quod non multo citius in cogitatione fuerit efformatum. Quocirca si opus ipsum improbum sit & iniustum, cogitationem infinitis partibus peiorem esse, consentaneum est: modo & illud axioma verum sit, *Propter quod vnumquodque cecidit, & i. ad ma. 1. de gest. sale.*

Insignis conceptus.

Praue cogitationes initio repellendae sunt.

Eccl. 2. Allegoria.

Quare suffoca in semente hanc improbam propaginem, o homo! elide in tempore praue haec cogitationes, antequam exerceant, ac cursum improborum horum desideriorum siste. Occlude fores scelestis illis latrunculis, in extremam te alioqui perniciem pertrahent. Exemplo tibi sit insanus ille ac barbarus Pharaon: qui, vt inimicos suos excinderet & penitus extirparet, posteritatemque omnem deleteret, paruulos omnes iussit interfici; & quibus quoniam vnicus Moses seruatus fuit, factum est vt sibi ipsi rex exitium attulerit. Ita quoque ad peccatum eliminandum, ac nefariam illam propaginem abolendam, paruulos eius in ipso ortu & primordio eneca, cogitationes ab

Aaa anima.

anima, quamprimum in ea nascuntur, expelle: ac diligenter aduigila ne qua subterfugiat, & inextincta maneat: sufficit namq; vnica, vt extremum periculum ac perniciem capiti tuo arceffas.

Insignis conceptus. Impius ille tyrannus Herodes, eoq; nomine potissimum notus, vt se in solio confirmaret, & a successione tutus foret, omnes paruulos etiam lactentes a bimatu & infra iussit interfici, adeo vt ne proprio quidem pepererit filio. Eadem, o homo, crudelitate scui in teipsum, eandem generositatem ostende, atque ad conscientia statum & regnum conseruandum, eneca & obrunca prauas hasce cogitationes, interea dum tenera sunt, & lacte delectationis eas adhuc pascis; ac ne minima quidem parcito. Quod qui fecerint, beati ac ter felices a vate Regio proclamantur: *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram*: per paruulos hos cogitationes adhuc crudas & teneras intelligi vult, quæ ad petram, quæ Christus Dominus est, (petra autem erat Christus) allidendæ & frangendæ sunt.

Psalm. 136.

Cant. 2.

Hæc porro sese ratione easdem expugnasse, gloriatur Augustinus, aitque se tum, cum cogitationes expugnare animum gestiebant & violenter irumpere, ad crucifixi Christi pedes multis cum lacrymis prostratum, easdem repulisse, & ad petram hanc illisisse. Id ipsum consilium insinuare mihi videtur & Salomon in Canticis, ait enim: *Capite nobis vultu paruulas qua demoliuntur vineas*. Per quas, nisi ditinans fallar, cogitationes subdolas & occultas intelligit, quæ vbi semel animæ nostræ vineam intrauerint, omnia vastant, perdunt & demoliuntur.

Allegoria. Exod. 17.

Cum populus Israël cum Amalecitis prælio decertaret, quamdiu Moses manus ad caelum extendebat, Israel vincebat; quando vero illas dimittebat, proffigabatur, & Amalec superabat. Denotare hoc mihi videtur, Auditores, tamdiu animæ nostræ facultates in prælio, quod inter animam, Israël inquam, & diabolum, satanam scilicet, quotidie pugnatur, victoriã habere, quamdiu cor nostrum & voluntas, quæ instar Moïsis est, cogitationes intentionesque sursum erigit; nihilq; aliud q̄ Deum meditatatur & cogitat:

verum vbi easdem ad terram concidere contigerit, animam quoque proffigari & debellari.

Refert Plinius, aquilam pullos ad solis Lib. 8. examen prouocare consueuisse: eosque Insignis conceptus. iisdem radiis medio die opponere; quos qui oculo intorto & infracto intueri poterint, educat, ac verum factum existimat; at si qui conuiuent oculis, palpebrasque demittunt & solares radios, vehementemque illum splendorem declinant, ad terram deiciunt, & adulteros, supposititiosq; existimat, ac veluti indignos, qui inter tam generosam aquilarum progeniem numerentur. Ad eundem te modum agere par est, o anima, aquilamque hic imitari: omnes namque cogitationes quas procreas, ad solis iustitia radios examinandæ sunt, & probandæ, & quas facem illam rutilantem intrepide & inconcusse videris posse intueri, rectaq; ad Deum contendere, eas educa, nutri, & foue; bonæ namque sunt & generosæ: verum quarum oculi lippient, solem fugient, ac terram aspicient, eas deice, eneca, occide, ad nihil enim sunt viles, sed indignæ quæ in anima commorentur.

Hactenus quidem de cogitationibus, iam III. ad verba veniamus, quæ conceptuum & co- Laudari gitationum signa sunt, vt docti aiunt; per Deus vult quæ etiam Deus vult laudari. Hinc David; verbis. *Labia mea laudabunt te*, non modo cor, & cogitationes, sed & os meum; lingua mea, oratione scilicet vocali. Obseruat quoq; Ezechiel Propheta, quatuor illa animalia quæ videbat, clamasse, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*: quo signatur Deum etiam verbis a nobis laudari & ore nostro benedici velle: verum tamen vt cor verbis respondeat, nulla discrepantia inter cor & linguam, aut fucata quædam fictio reperitur. Hoc scilicet Dominus noster in Evangelio in Pharisaïs reprehendit, dicens, *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me*. Verbis egregiis lingua populi huius resonat, sed cor sinistra machinatur: cor multum à verbis discrepat:

Sapius lingua tua, o ancilla, in templis orat & supplicat, & mens tua longissime foris procul à rosario, peregrinatur. Sapius vtrumque

que oculum in libro defixum habes, o filia & cor tuum amoribus occupatum est. Quoties in templo oras mercator, & mens tua in officina versatur? Hoc nempe Pharisaeo modo orare est, atque hoc est quod Euangelium hodiernum in Pharisaeis reprehendit: *Populus hic labus me honorat, cor autem eorum longe est a me.*

Deus quærit exteriora & interiora.

Non sufficit Deo illa exterior modestia: & gestus ille ad oculum apprensus, cupit etiam interiorum animi attentionem. Erat in veteri Testamento tabernaculum exterius quidem pretiosis auleis coopertum: interius vero ignis continuo in altari collucebat, in quo mundissimæ victimæ Deo immolabantur. Quo denotabatur, mea quidem sententia, virtutes exteriores, qualis est humilitas, deuotio, aliæque infinitæ, non sufficere ad interius animi tabernaculum ornandum, si interius, in animæ nostræ altari, ignis charitatis continuo non ardeat, tum vt bona desideria, castæque cogitationes in eo offerantur, tum vero vt sancta propõsita ibidem immolentur.

Hæc est illa pulchritudo, quam sponsus in dilecta demiratur, & deprædicat: *Eccæ tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra es.* Quod D. Ambrosius ita interpretatur, & conuertit: *Eccæ tu bona es amica mea: ecce tu bona es:* & mox quarto capite: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es.* Non alia sane de causa reduplicationem hanc adhibet, quam tum ad interiorem tum exteriorem pulchritudinem designandam. Pulchra scilicet es, ait idem Ambrosius, verbis, & pulchra moribus: pulchra es bonis operibus exterius, & pulchra in anima interius, ait Glossa Linearis. Pulchra es, inquam, operibus (nihil enim facis, quod non oculis meis sit longe gratissimum: (& pulchra verbis) neque enim sodales tuas filias Ierusalem, inuitare desinis, vt incarnationis meæ mysterium euntes) vt interpretatur D. Thomas. Intelligas denique vtcunque volueris, semper inde efficies, animam quæ per sponsam hanc designatur, vt a dilecto suo Deo diligi queat, duplici pulchritudine enitere debere, interiore scilicet quoad intentiones & cogitationes: exteriore vero quoad verba & pietatem extrinsecus decla-

randam. Ecce figuras, quot habere collibitum sit.

Præcepit olim Deus Arcam Testamenti, *Exod. 25.* in qua Decalogi tabulæ asseruabantur, intus Figura & foris auro mundissimo cooperiri: vt declararet nimirum, animam quæ tabulas legis diuinæ, præcepta scilicet Dei inuiolate seruare desiderat, auro charitatis interius in corde, & exterius in ore effulgere oportere: illic cogitando, hic vero loquendo. Quid hic igitur de illis imaginum crucifixorumque basiatoribus, ne dicam voratoribus dicendum est, qui sex horarum spatio eodem in templo labia quasi orantes mouebunt, oculos voluet, ludicros gestus efformabunt: qui vbi è templo domû redierint, deteriores sunt diabolis, conceptus: aliud nihil machinantes, quam vt proximum aliqua ratione & arte incautum circumueniant & decipiant? Non possum quin eos semper statuis Babylonicis conferam, quarum Propheta Baruch meminit, quæ exterius quidem auro & argento coopertæ erant, verum interius, vt aiebat, à serpentibus erodebantur. Ita quoque hi exterius quidem sanctissimi esse, imo veri sancti, & diui atque aurei penitus & argentei videntur, cum reuera sint pessimi: non sunt fateor, homicidæ; de adulterio aut fornicatione ne minimus quidem apud eos est sermo, aliis non sunt scandalo: at interius serpentes, viperæ, echidnæ & dracones sunt, auaritia, ambitionis, vsurarum veneno oppleti, omnia virulenta sunt introrsum, ac præter praua desideria & impudicas cogitationes nihil apparet.

Luculentus

Baruch. 6.

Erant antiquitus Æthiopum palatia splendida & magnifica, exteriusque luxum quendam regium ostentabant: quæ tamen à Mauris nigris inquilinis incollebantur: his palatiis hypocritas esse dico quam simillimos. Exterius namque nihil nisi bonitatem, humilitatem, & patientiam præ se ferunt: cum illorum interiora non nisi Mauri, Æthiopes, ac nigerimi diaboli inhabitent. An non meministis inter ceteras aues, quarum vsus & esum Deus populo suo olim interdixit, & cygnum numerari? nonne hoc mirum cuiquam videatur, cum præsertim cygnus auis sit pulcherrima, plumis instar niuis alben-
tibus, ac cantus suauissimi? exterior, fateor,

Alius non inferior.

forma peregrina est, ac pluma: plumi sunt: ac caro eius atra est, saporis ingratiissimi, palatoque omnino insipida digestuque difficilis. Egregium hoc hypocritæ, qui ab hominibus velut immundus repudiandus est, emblema est: exterior namque eius agendi ratio laudem promeretur, plumaque virtutum fucatarum & ementiarum omnium oculis placent, ac caro eius interiorque homo sordens, & insipida sunt.

Quam multos hodie, Deus clementissime cygnos reperire est: quam multos nimirum Phariseos: quam multos religiosos albis vestitos, cygnos veste, cygnos voce imitantes: quorum tamen anima hypocritæ deturpata est! Quam multi, pro dolor! Ecclesiastici sunt, qui viciis quidem superpelliceis exteriùs induti incedunt, quorum corda simonia fuligine inquinata sunt? Quot etiam mulieres reperire est, quæ albicantes & farina infectas comas gestant, quæ tamen eas natura instar mulierum per agros & desertæ euagantium (Ægyptias nominamus) nigras habent, ut corui plumas? Tot denique orbe reperiuntur, qui coram hominibus sanctitatem quandam Angelicam induisse videntur, qui tamen in oculis diuinæ maiestatis diabolis longe sunt deteriores. Hic vos velim recordari eorum, de quibus in Euangelio legimus, qui licet demones e corporibus fugauerint, res futuras prædixerint, voce Angelica verbum Dei promulgauerint, tantaque in mundo fecerint, ut Seraphini quidam mortales viderentur, à Deo tamen non obstantibus miraculis condemnati, & æterno incendio traditi fuerunt. Qui frustra clamabunt: *D mihi veni hypocritæ, similes iis de quibus Dominus in Euangelio dicit: Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est à me,*

Matth. 7
Pharisei de exteriori tantæ erant solliciti.
qui quidem Pharisei vocem Iacob, ac manus habebant Esau, ac veri hypocritæ erant: Exteriora enim tantum curabant: exteriora quædam ablutiones & purificationes corporis spectabant, de interna ne hilum laborabant: videbant festucas in oculis aliorum, ac trabes oculis propriis insidentes ne videbant quidem. Quotidie Dei mandata transgrediebantur, & ad naturæ legem vi-

uere recubant: & ecce hodie Apostolos reprehendunt, quod traditiones observari solitas non obseruent: *Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum?* Ecce hic tertium concionis nostræ membrum, de operibus scilicet, idque occasione traditionum: in quo ad vos præfitemur, ô hæretici, mea tela dirigentur, vos inquam traditionum hostes acerrimos.

Principio igitur statuendum est, duo traditionum esse genera: alias quidem, quas Apostolicas nuncupamus, & alias quas Ecclesiasticas. Illa sunt documenta quædam & obseruationes, circa viuendi rationem, aut doctrinam quas Apostoli ex SS Domini ore auditas, aut Spiritus Sancti inspiratione cognitatas, scriptis non prodidere, sed viuo vocis oraculo Ecclesiæ suisque successoribus tradidere. Hæc vero sunt certa quædam doctrinæ capita, ad fidem aut vitæ rationem spectantia, quæ fideles diuturna quadam consuetudine obseruata approbarunt, ac continua serie & catenata successione in Ecclesia de manu in manum tradita, per multos annos inuolante custodierunt: quæ tamen non ab ipsis Apostolis, sed ab antiquis Patribus profecta, diuturna successione ad nostra usque tempora descenderunt: in eoque ab Apostolicis traditionibus discrepant, quod non a primis fontibus, Apostolis videlicet, neue adeo longe petita sint, sed vel à SS Patribus, ab Ecclesiastica sanctione, vel summis denique Pontificibus, immediate originem ducant.

Ipsa iterum Apostolicæ bifariam diuiduntur: alix namque meræ speculatiuæ sunt & rhetoricæ: quæ scilicet solum doctrinam & fidem spectat: vt nimirum est, scire personarum in Sacrosancta Trinitate distinctionem relative fieri: Virginem matrem semper virginem permansisse: Christum Dominum eam Sacramenti Confirmationis, Ordinis, atque extremæ Vnctionis materiam instituisse, quam hodie in Ecclesia adhibemus: omnes hæc traditiones Apostolicæ primi generis sunt: nihil enim eorum apud Euangelistas scriptum reperitur.

Aliæ vero practicæ, & ad mores spectantes: vt paruulorum Baptisma, aqua benedictæ vsus,

IV.
Traditiones duplices sunt: Apostolicæ, & Ecclesiasticæ.

Traditiones Apostolicæ duplices.

Et vsus, ipsa Sacrosancta Crucis adoratio, imaginum & Sanctorum cultus, tonsura clericalis, Altarium consecratio, aliaque plurimae. Quae omnes traditiones Apostolicae sunt, voce in Ecclesia relictae, ac verbis tradita, nec sacris literis expressae.

Quomodo dicitur traditiones
 Huic igitur fundamentum, valida propugnacula inaedificabo: mihi quae credatis velim, multas traditiones Apostolicas esse, cum circa fidem, tum etiam mores, quae in nullo Scripturae loco, nec obscure quidem expressae leguntur. In primis, Sacra Biblia verum & sincerum verbum Dei esse: Euangelium S. Matthaei, sanctum, authenticum, & canonicum esse: quod tamen, licet nullis id scripturae verbis declarari possit, indubitate per traditiones acceptum credimus: unde necessario fatendum est traditiones aliquas in Ecclesia esse. Deinde, quod paruuli baptizandi sint, ac sacro fonte tingendi, non vero grandiores, nullis scripturae testimoniis ostendi potest: cum potius inde colligi queat neminem nisi credentem baptizari posse: quod in paruulis locum habere minime potest, quippe qui nondum credunt, cum tinguntur: *Quaere, idcirco baptizatus fuerit, &c.* nihilominus paruulos baptismo tingimus iam inde ab utero materno: & unde hoc nisi a sacris traditionibus profectum est?

His. 1.
 Ecce tibi & alium istum vehementem admodum o traditionum hostis, quem, ne tibi traditiones esse, ad oculum demonstrat, impedire nequeas. Scribit in Epistola ad Hebraeos Paulus, summum in veteri lege Pontificem sanguine populi capita aspersisse: ac simul meminit lanae & hyssopi, quorum omnium ne minima quidem in veteri Testamento reperitur mentio, licet diligenter id & accurate haeretici singula peruolutantes, quaesierint. Unde haec igitur hausisti Paule, Ecquis hanc te ceremoniam edocuit? Traditio est, Auditores, mera traditio est. Idem Paulus in Actis Apostolorum, ait dixisse olim in vita Dominum: *Beatius est magis dare quam accipere*, quod tamen nusquam in vilo Euangelistarum legitur: Ergo a traditione eum id accepisse dicendum est.

Altor. 2. c.
 Quid; nihilne igitur recipere vultis, nisi quod sacris literis aperte proditum est? cur

ergo ait Ioannes multo plura Christum & dixisse & fecisse quae non sint scriptis tradita. Audite vero, quid Paulus Thessalonicensibus scribens dicat: *Stare, inquit, ac tenete traditiones, quae accepistis siue per sermonem, siue per Epistolam, ite[m] alibi: sicut tradidit vobis praecepto, tenete.* Duobus annorum millibus homines in naturali lege degentes traditionibus vsi sunt, nullisque scriptis ea, quae ad Dei cultum spectabant, comprehendebantur: nihil praeter traditiones erat; & nouum tibi & peregrinum penitus, ne dicam ineptum, videtur, si, praeter sacras Scripturas, multorumque scripta traditiones al quas seruemus. O hypocrita! similes plane vos estis Heretici Pharisaeis: haec traditiones quidem recipere non auderis, & tamen enormes & horribiles blasphemias, quibus similes nulla vnquam audita sunt, admittere & laudare, imo credere non reformidatis; credere scilicet Deum omnis mali peccati que causam & auctorem esse, Christum in cruce pendentem desperandum ad Patrem clamasse: ac Virginem Deiparam a ceterarum mulierum conditione non differre.

Haeccuta conscientia, absque vilo remorsu admittere non timeris, cum tamen aquam lustralem, signi crucis impressionem, benedictionemque omnem concedere non audeatis. O Hypocrita, o Pharisaei! Deum ore & verbis colere & honorare videmini, cor vestrum procul ab eo remotum est. Hos igitur Christiani euitate, ac velut pestem terentiam fugite.

Tuque Pater aeternae, qui nobis esse contulisti, qui filium tuum vnigenitum ad nostri redemptionem in mundum descendere permisisti, qui que nobis animam, qua in hoc mundo te honoraremus ac seruiremus, elargitus es: concede, obsecro, eam nobis gratiam, vt id sine furo, sine simulatione, sine fictione vlla praestare possimus: da, vt cogitationes semper sanctae sint, verba sincera, atque opera nulla contagione aut peccati macula inquinata. Denique vt & cogitationibus, & verbis, & operibus colamus, nec modo externa tibi agendi ratione instar Pharisaeorum, sed interna simul honorem exhibeamus: idque tanta humilitate, fide & sancti-

sanctitate, vt quod merendi hic nobis materia extitit, id ipsum, postquam debitum tibi in terra cultum honorem & obsequium præstitierimus: in supernis domicilijs gloria sit, nosque ad tui conspectum in æterna beatitudine perducat.

FERIA V. POST DOMIN.
III. QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De afflictionibus.
II. De Petri Ecclesiæque calibatu.
III. De sacra Petri febricitante.
IV. De febre varia.

Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Luc. 4.

FIGVRA.

21. Reg. 6. STATIM vt Arca fœderis à Dauide Rege à Cariathiarim in ciuitatem Ierusalem delata, in domo Obededom Leuitæ collocata fuit, plurimis eum, totamque eius familiam benedictionibus & fœlicitatibus cumulauit: Et habitauit Arca Domini in domo Obededom Gethai tribus mensibus. & benedixit Dominus Obededom. Et omnem domum eius, videtur hoc mihi figura fuisse eiusce rei quam in Euangelio legimus hodierno. Cernas hic enim Arcam testamenti, sacram, inquam, Iesu Christi humanitatem, Arcam Noë, que nos omnes à damnationis diluuiio tutata est: Arcam illà fœderis & reconciliationis, per quam Patri æterno reconciliati, in gratiam redimus: veteram denique Arcam; quæ quamprimum vt domum Petri, non quidem Leuitæ, sed Leuitarum, Sacerdotum & Apostolorum Principis intrauit: eam benedictionibus, fauoribus; gratis, miraculisque compleuit. Eucleatius rem explicabo, postquam sanctum Pneuma inuocauerimus, ac Nympham illam Deiparam, cum Paranympo Gabriele salutaerimus. Simul igitur in genua prouoluti recitemus:

AVE MARIA.

Consul ille vigilantissimus, ac reipubl. studiosissimus Quintus Metellus, cui parem Roma vix habuit: cum Carthago à Scipione expugnata ac deuicta diceretur, omnisque idcirco populûs gaudio ac lætitia efferretur: in pleno senatu necne sese dixit, plus boni an detrimenti vrbi illius excidium reipubl. Romanæ esset allaturum: quoniam vt pacem restituendo profuisset: ita Annibalem submouendo non nihil obfuisse. Video quidem, ait, per infidæ huius vrbi cineres & ruinam, nobis pacem ac rerum tranquillitatem partum iri: verum simul vereor, ne tam exercitato & indomito milite, Annibale scilicet, ac tam acri amulo liberata, iuuentus nostra torpeat otio; ac delicijs indormiens in somnum resoluatur: eo namque sublato, qui iuuentutem in armis exercebat, bellis, tubarum clangoribus, laboribusque subeundis assuefaciebant ac populi Romani virtutem excitabat, fore auguror, eorum virtus & fortitudo otio ac voluptatibus reddita turpidior, deferueat & consenescat.

Eiusdem omnino opinionis fuit & Appius Claudius, magnæ quoque auctoritatis vir: cum plus emolumentum ac splendoris Senatui populoque Rom. bellis quam pace & rerum tranquillitate diceret accedere: otium namque quam negotium melius ei committi, ac potentia imperia agitatione rerum ad virtutem capeffendam excitari, nimia quiete in desidia resolui. Id ipsum mihi post Romanos hos dicere liceat: tribulationum scilicet incendia, ac molestiarum turbines magis ad animæ salutem, quam Zephyros prospexitatum, auræque deliciarum conferre, quod liquido Deus olim ostendit, cum filius Israël hostes numquam radicitus voluit euellere: sed semper eis aliquos rebelles ac seditiosos reliquerit, qui bellum mouerent, eorumque virtutem ac robur semper præliando exercerent: vt in Pentateucho ac Mosi libris sæpius videre est.

Docet nos id ipsum & natura cum mundi machinam eiusque generationes non nisi bellis & dissensionibus, quæ inter ipsa elementa perpetuo sunt, videmus subsistere: adeo vt si vel minimo temporis spatio cum se mutuo in gratiâ redirent, omnia quæ hic habemus aut rum

vide.